

[Abicko](#) > [2014](#) > [září](#) > [Věda a výzkum](#)

Mohelský mlýn na Vysočině

Ústav biologie obratlovců AV ČR (ÚBO) vlastní několik desetiletí unikátní objekt Mohelského mlýna na řece Jihlavě nedaleko Jaderné elektrárny Dukovany. Zatímco v minulosti sloužil především jako stanice pro terénní výzkum, v poslední době nachází nové využití jako vzdělávací středisko pro studenty vysokých, středních a základních škol i laickou veřejnost.

Foto: Pavla Bártová, Archiv autorky

Terénní stanice se nachází v malebném kraji údolí řeky Jihlavy nedaleko národní přírodní rezervace Mohelenská hadcová step. Výjimečná rezervace je situována na hadcovém podkladu v meandru řeky jihozápadně od obce Mohelno a patří mezi nejznámější stepi v naší republice. Rozsáhlý soubor xerothermních společenstev hadcové stepi, teplomilných trávníků a hadcových borů představuje unikátní území z mnoha hledisek. Mimo neobvyklých společenstev rostlin obývá step i mnoho endemických či vzácných živočichů, z obratlovců například sysel obecný nebo ještěrka zelená.

Mlýn přešel do vlastnictví Československé akademie věd v roce 1961. Využíval se jako terénní základna a archiv pro akademické ústavy, které byly předchůdci nynějšího ÚBO. Od roku 2011 prošel stavebními úpravami, které získaly finanční podporu z několika operačních programů a Akademie věd ve výši 4 650 000 korun. Cílem úprav bylo navýšit ubytovací kapacity na nynějších 35 míst a rekonstrukce hospodářských budov, v nichž vznikla moderní zasedací místnost a terénní laboratoře se základním vybavením.

Foto: Archiv projektu PROVAZ

Přednášková místnost, IVB Spring Camp, květen 2014

V současnosti poskytuje terénní stanice Mohelský mlýn ideální zázemí pro organizaci workshopů, letních škol, seminářů a pracovních setkání. Během let 2011–2014 byla centrem zejména vzdělávacích aktivit dvou projektů ÚBO financovaných z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost: *PROVAZ (PROpojení Vzdělávání A nových přístupů v Zoologicko-ekologickém výzkumu – od teorie k praxi)* a *Věda všemi smysly*. Oba projekty úspěšně skončily 30. června 2014.

PROVAZ se zaměřil na propojení zoologického výzkumu a aplikací jeho poznatků v praktické ochraně přírody s cílem vzdělávat studenty vysokých škol a odborné pracovníky v ochraně přírody. Mezi nejúspěšnější akce, které se v mlýně uskutečnily, patří například týdenní letní škola *Mohelno Summerschool* (září 2012). V prakticky zaměřené škole se studenti seznámili s různými genetickými metodami, které se využívají během zoologického výzkumu. Mezi další aktivity náleží oblíbená terénní cvičení organizovaná ve spolupráci s přírodovědeckými fakultami Masarykovy univerzity v Brně a Univerzity Palackého v Olomouci zaměřené na ornitologii, botaniku, geobotaniku, arachnologii nebo entomologii. Pro pracovníky ochrany přírody se zde v květnu 2014 konal vzdělávací seminář *Věda v praxi*, na němž zazněly přednášky na téma odborné plánování sběru dat a jejich vyhodnocování, statistické chyby a využití molekulárně-genetických přístupů v druhové ochraně.

Ornitologické cvičení v Mohelském mlýně (duben 2014)

Sysel obecný (Spermophilus citellus) v Mohelenské hadcové stepi

Projekt *Věda všemi smysly* se orientoval na rozšiřující vzdělávání středoškolských učitelů a popularizaci vědy zejména mezi studenty středních škol a laickou veřejností. ÚBO v rámci tohoto projektu na Mohelském mlýně připravil v letech 2012 a 2013 dvě týdenní letní školy. Jejich náplň tvořily odborné přednášky a praktická cvičení, při nichž si účastníci vyzkoušeli odchyt a manipulaci různých živočichů či práci v genetické laboratoři. Pro veřejnost se zde dále uskutečnila série jednodenních tematických exkurzí, poslední z nich patřila entomologii (květen 2014).

Uvedenými projekty však vzdělávací aktivity ÚBO nekončí – v současnosti je Mohelský mlýn důležitou součástí projektu *Biom*, který ÚBO navrhl v rámci výzvy Norských fondů: *Program CZ02 Biodiverzita a ekosystémové služby/Monitorování a integrované plánování a kontrola v životním prostředí/Adaptace na změnu klimatu* (EHP Fondy 2009–2014). Smyslem projektu je založit regionální vzdělávací centrum pro výzkum dynamiky biodiverzity a zvýšit povědomí o biologické rozmanitosti jak u studentů na všech stupních vzdělávání, tak i laické a odborné veřejnosti. Dalším cílem je ve spolupráci s norským partnerem (Natural History Museum Oslo) a Přírodovědeckou fakultou UK vytvořit celonárodní genetickou banku živočichů, v níž se uchovávají vzorky tkání volně žijících obratlovců pocházející ze všech regionů ČR, případně i ze zahraničí (například vzorky z ukončených výzkumných projektů) pro pozdější genetické analýzy především v ochranných projektech.

Bývalá mlýnice se proměnila v galerii Čertův ocas; pojmenování získala podle názvu meandru pod hadcovou stepí.

V objektu mlýna se provozuje malá vodní elektrárna, kterou ústav dlouhodobě pronajímá podobně jako několik přilehlých objektů. Bývalá mlýnice byla upravena na galerii Čertův ocas (podle jména meandru pod hadcovou stepí) surrealistické skupiny Stir up, která vznikla v roce 1995. Stálá expozice galerie je pro veřejnost otevřena v letních měsících každý všední den od 9:00 do 11:30 hod., o víkendu od 14:00 do 16:00 hod.

Díky poloze v rekreační oblasti lze mlýn využít pro široké spektrum volnočasových aktivit, i když vzdělávací a především výzkumné aktivity spojené s terénním výzkumem budou mít vždy přednost.

*ALENA FORNŮSKOVÁ,
Ústav biologie obratlovců AV ČR, v. v. i.*

Realizace: Odbor informačních technologií SSČ AV ČR, v.v.i., **Technický správce:** webmaster@cas.cz